

## A Társaság szervezeti élete

### *A Nemzetközi Magyar Filológiai Társaság vezetőségi ülése*

A Nemzetközi Magyar Filológiai Társaság 1983. augusztus 27-én, Budapesten tartotta meg hatodik végrehajtóbizottsági ülését a margitszigeti Thermál Szálló konferenciatermében. A tanácskozást *Bo Wickman* elnök vezette. A Végrehajtó Bizottság ülésén *Jean Perrot* (Franciaország), *Sinor Dénes* (USA) és *Szeli István* (Jugoszlávia) al-elnökök, valamint *Umberto Albini* (Olaszország), *George F. Cushing* (Anglia), *Czigány Lóránt* (Anglia), *Czine Mihály* (Magyarország), *Domokos Géza* (Románia), *Hasan Eren* (Törökország), *Faragó József* (Románia), *Gerhard Ganschow* (NSZK), *Gunda Béla* (Magyarország), *Hajdú Péter* (Magyarország), *Ilia Mihály* (Magyarország), *Imre Samu* (Magyarország), *Mikko Korhonen* (Finnország), *Jean-Luc Moreau* (Franciaország), *Nagy Péter* (Magyarország), *Pándi Pál* (Magyarország), *Patyi Sándor* (Magyarország), *G. Battista Pellegrini* (Olaszország), *Oleg Rosszijanov* (Szovjetunió) és *Albert Tezla* (USA) vezetőségi tagok nem tudtak részt venni.

A vezetőség megtárgyalta a Társaság titkársága által a külföldi felsőfokú magyar-oktatás továbbfejlesztésére készített és a Művelődési Minisztériumnak benyújtott javaslatot. A javaslat leszögezi: a nyelvi elszigeteltségben élő Magyarországnak fontos érdeke, hogy kinevelje azokat a szakembereket, akik a magyar nyelvet, irodalmat, kultúrát magas színvonalon ismerik, azt kutatni, terjeszteni tudják. Ezért szükséges a külföldi egyetemeken folyó hungarológiai oktatás magyar állami részről történő hatékonyabb összefogása és támogatása. A Nemzetközi Magyar Filológiai Társaság titkársága ennek a célnak az érdekében készítette el javaslatát. A tervezethez példát és ötleteket adott néhány olyan, hazánkhoz hasonló kisebb ország – Hollandia, Finnország, Lengyelország – gyakorlata, amelyek már régen, kitűnően megoldották a külföldi oktatóhelyek segítésének és irányításának a kérdését.

A Nemzetközi Magyar Filológiai Társaság javaslata elsősorban olyan új oktatási modell kidolgozását tartja szükségesnek, amely a külföldön működő magyar tanszékeken és lektorátusokon megfelelő rugalmassággal alkalmazható az adott ország igényeihez, illetve az egyetem rendszeréhez. Az új modell az oktatást a következő szakaszokra osztja:

- nyelvoktatás (magyar nyelven)
- magyar nyelv és irodalom (idegen nyelven)
- magyar kultúra (idegen nyelven)

A tanterveket úgy kell felépíteni, hogy nyitottságukkal távlatot és lehetőséget adjanak a további önképzésre vagy más posztgraduális képzésre. Az ajánlott oktatási séma igyekszik megszüntetni az egyoldalú nyelvi képzés hátrányait, hiszen külföldön egyre

növekszik a különböző tudományágak (jog- és gazdaságtörténet, történettudomány stb.) érdeklődése a magyarság iránt, ezért a nyitottabb studium generale oktatási forma sokkal megfelelőbb lenne.

Mindennek valóra váltásához új szervezeti formákat is ki kell alakítani. A Társaság javaslata szerint magas szintű tanács létrehozása szükséges, amely szakmai és társadalmi testület lenne, határozathozatali és döntési jogkörrel felruházva. Döntene a vendégtanárok és lektorok kinevezésében, ellátná a szakmai felügyeletet, tartaná a kapcsolatot a nem Magyarországról kiküldött hungarológus egyetemi oktatókkal, és javaslatot dolgozna ki olyan országok megnyerésére, ahol jelenleg nem folyik hungarológiai oktatás. A tanács mellett az operatív feladatokat lektori központ látná el: intézné a kiküldött oktatók és lektorok adminisztratív és szervezési ügyeit, begyűjtené jelentéseiket, gondoskodna tájékoztató anyagok készítéséről és szétküldéséről, közreműködne a tanszékek könyvellátásában, előadássorozatok, tanfolyamokat, szemináriumokat szervezne stb.

Meghívottként *Köpeczi Béla* miniszter is részt vett a Végrehajtó Bizottság ülésén, hogy személyesen számoljon be a memorandummal kapcsolatos gondokról, tervekről és az eddig tett intézkedések eredményeiről. A miniszter egyetértett a Társaság javaslatával, hogy a külföldi felsőfokú magyaroktatás elvi és tudományos irányítására magas szintű tanácsot, s mellé, az operatív feladatok ellátására titkárságot kell létrehozni, és kérte, hogy a Nemzetközi Magyar Filológiai Társaság legyen segítségére a továbbiakban is a Művelődési Minisztériumnak; megbízottain keresztül vegyen részt abban a konzultációban, amely ennek a kérdésnek a leghatékonyabb megoldására törekszik. A Végrehajtó Bizottság tagjai sok hasznos ötlettel és megoldási javaslattal egészítették ki a tervezetet, és a vezetőség megígérte segítségét a további munkában is.

Következő napirendi pontként *Szabolcsi Miklós*, a Fédération Internationale des Langues et Litteratures Modernes elnöke nyújtott tájékoztatást a FILLM 1984. évi budapesti kongresszusának előkészületeiről. Elmondta, hogy a FILLM elnöksége kívánatosnak tartja, hogy a Nemzetközi Magyar Filológiai Társaság tagjai közül is minél többen vegyenek részt a kongresszuson és tartsanak előadást.

*Sinor Dénes* szerkesztőbizottsági elnök – távolléte miatt – írásban, *Voigt Vilmos* felelős szerkesztő pedig szóban számolt be a Végrehajtó Bizottságnak a Társaság hamarosan megjelenő új idegen nyelvű folyóiratáról, a *Hungarian Studies*-ről. Az első szám már nyomdában van, megjelenése 1984 első negyedévében várható. A tartalomjegyzék ismeretében remélhető, hogy a *Hungarian Studies* a hungarológia reprezentatív, magas színvonalú tudományos folyóirata lesz. A Végrehajtó Bizottság tagjai javasolták a szerkesztőségnek, hogy a folyóirat nagyobb számban közöljön francia és német nyelvű tanulmányokat is, és felkérték a szerkesztőket, kövessenek el mindent annak érdekében, hogy a lap jobb nyomdatechnikai kivitelben készülhessen, s ha lehetőség adódik rá, oldják meg a cirill-betűs cikkek nyomtatási gondját is.

A Hungarológiai Értesítő most megjelent IV. évfolyama már kiforrott szerkesztési elvekkel, igen széles szakmai áttekintést nyújt három tudományág – nyelvészet, irodalomtörténet és néprajz – tudományok terméséről. A kötetben az 1980-ban megjelent kiadványok teljes áttekintése szerepel, kevés mű kerülhetett el a szerkesztők figyelmét. A recenziós rovat szinte ideálisnak tekinthető, mert sikerült kialakítani a legmegfelelőbb ismertetési formát: szabatos tárgyi leírás, ideológiamentes, tapintatos értékelés

és lehetőleg rövid terjedelem. A bibliográfiai áttekintés válogatási elveit is sikerült rögzíteni, a selektivitás most megfelel a tudományos követelményeknek. *Béládi Miklós* főszerkesztő és *Jankovics József* felelős szerkesztő elmondották, hogy a feldolgozandó tudományos irodalom mennyiségi növekedése következtében a kiadvány terjedelme is egyre nő, s ennek valami módon gátat kell vetni. A Hungarológiai Értesítő következő számát két részre bontva kell megjelentetni. A Végrehajtó Bizottság egyik rovat megszüntetését sem tartja célszerűnek, semmilyen radikális változtatást nem tart lehetségesnek, ezért csak azt tudja javasolni a szerkesztőségnek, hogy a recenziók terjedelmének csökkentésével próbálja meg a Hungarológiai Értesítőt a megfelelő terjedelmi keretek között tartani.

Mindkét folyóirat szerkesztője elmondta, hogy a külföldön megjelent kiadványokról sokszor nehéz tudomást szerezni, s a művekhez sem minden esetben tudnak hozzájutni. Pedig a szerkesztőségek nem szeretnék lemondani a tájékoztatás egyetemességéről, ezért ennek a gondnak a megoldásához a Végrehajtó Bizottság tagjainak a segítségét is kérték.

A Végrehajtó Bizottság tagjai örömmel vették kézbe az I. Hungarológiai Kongresszus előadásait közreadó kötetek közül a Tankönyvkiadónál 1983 nyarán megjelent *Hungarológiai oktatás régen és ma* című kiadványt. A mű széles körű képet nyújt a címben foglalt tárgyról, s a tanulmányok azt bizonyítják, hogy milyen sok megközelítésben beszélhetünk hungarológiáról. *Wickman* elnök javasolta, hogy a Végrehajtó Bizottság fejezze ki köszönetét *M. Róna Judit*-nak a kiváló szerkesztői munkáért.

*Béládi Miklós* főtítkárhelyettes elmondta, hogy a kongresszus második témakörében elhangzott előadások szövege, a *Magyar vers* című kötet is szerkesztés alatt van, előreláthatólag 1984-ben meg is jelenik.

Ezután *Klaniczay Tibor* főtítkár tájékoztatta a vezetőség tagjait arról, hogy elkészült a *Hungarológiai Alapkönyvtár* kézírata is. A Társaság ezzel a bibliográfiával egy ideális hungarológiai könyvtármodellt mutat be, amely általános bevezető fejezet (történelem, földrajz, jog-, oktatás-, művelődés- és művészettörténet stb.) mellett a magyar nyelvre, irodalomra és néprajzra vonatkozó legfontosabb műveket foglalja magában. Az általános bevezető fejezet *Stauder Mária* és *V. Windisch Éva*, az irodalmi *Béládiné Hajtó Zsófia* és *Komlowszkiné Tódor Ildikó*, a nyelvészeti *D. Máta Mária*, a néprajzi fejezet pedig *Kósa László* munkája. A kézirat lektorálását *Czigány Lóránt* (Anglia), *Klara Maityinszkaja* (Szovjetunió) és *Rédei Károly* (Ausztria) professzorok vállalták. A lektori vélemények figyelembevétele után a bibliográfia nyomdába kerülhet, és remélhető, hogy ezzel a kiadvánnyal sikerül alapvető és jól használható segédeszközt adni minden hungarológiával foglalkozó műhely és kutató kezébe.

A Végrehajtó Bizottság javasolta, hogy javított formában ismét jelenjék meg a *Tájékoztató a magyar nyelv és irodalom felsőfokú oktatásának műhelyeiről* című kiadvány. A vezetőség felkérte a titkárságot, dolgozzon ki olyan szerkezetet a *Tájékoztató...* számára, hogy az oktatás mellett a kutatóintézetek, egyetemi kutatóhelyek, könyvtárak hungarológiai gyűjteményei, egyházi intézmények, alapítványok és magyar kultúregyesületek hungarológiai tevékenységét is regisztrálni tudja a címtár.

A Végrehajtó Bizottság – egyetértve a beterjesztett javaslattal – megbízta a titkárságot, hogy a Társaság szélesebb körű megismertetéséért készítsen el a Társaság munkájáról egy új angol, francia, magyar, német és orosz nyelvű ismertetőt.

Ugyanakkor elhatározta a vezetőség egy hungarológiai kézikönyv munkálatainak megindítását is, *Bevezetés a magyar stúdiumokba* címmel. A Végrehajtó Bizottság a budapesti titkárságot bízta meg a kézikönyv koncepciójának kidolgozásával és nemzetközi szerzőgárda megnyerésével.

A II. Hungarológiai Kongresszus előkészületeiről *Klaniczay Tibor* főtitkár és *Rédei Károly* professzor számolt be. A Végrehajtó Bizottság 1982. évi felhatalmazása értelmében a Társaság titkársága tárgyalást kezdeményezett a kongresszus bécsi megrendezésének lehetősége érdekében. Ennek eredményeként a kongresszus szervezését vállalta az Österreichisches Ost- und Südosteuropa-Institut és az Institut für Finno-Ugristik der Universität Wien. A két intézet megtette a szervezés előkészítésével kapcsolatos javaslatait. A Végrehajtó Bizottság örömmel vette tudomásul, hogy a következő kongresszus helyszíne Bécs lesz, és köszönetét fejezte ki *Karlheinz Mack* úrnak és *Rédei Károly* professzornak. A jelenlegi tervek szerint a kongresszus megrendezésére 1986. szeptember első napjaiban kerül sor. A kongresszus témájára vonatkozó javaslatok közül a vezetőség interdiszciplináris témakört tart megfelelőnek, amelyben több tudományág és a magyar mellett a vendéglátó és a többi ország tudományos kutatása is érdekelve van. A témakör: magyar nyelv, irodalom, történelem és néprajz a Duna-völgyi népek kultúrájával kölcsönhatásban, különös tekintettel a 18–19. és a 19–20. század fordulójára. A kongresszus első körlevelét a társaság budapesti titkársága fogja elküldeni 1984 szeptemberében, de a jelentkezéseknek már Bécsbe kell befutniuk. A Végrehajtó Bizottság kívánatosnak tartja, hogy a részvételi díj ne legyen magasabb, mint az első kongresszusé volt (30 \$). A vezetőség reméli, hogy a II. Hungarológiai Kongresszus tudományos szempontból ugyanolyan eredményes lesz, mint az első volt.

A Végrehajtó Bizottság 1982-ben felkérte a Lotz-Bizottságot, hogy az idei vezetőségi ülésre dolgozza ki a Lotz-érem odaítélésére vonatkozó alapszabály módosítását. *Király István* ismertette – *Ilia Mihály* távolléte miatt – a módosított javaslatot. Lotz-érem adományozható „mindazoknak a Magyarországon határain kívül élőknek, akik a magyar nyelvészet, irodalomtudomány vagy néprajz terén nagy jelentőségű kutató, oktató, illetve szervező munkát végeznek, hozzájárulnak a három tudományág fejlődéséhez és külföldi megismertetéséhez”. A vezetőség egyetértett a módosított javaslattal, és azzal is, hogy a Lotz-Bizottság nem szabja meg az egy alkalommal adományozható érmek számát.

Ezután a Társaság szervezeti és gazdasági ügyeiről szóló beszámolókat hallgatta meg a Végrehajtó Bizottság. *Nyerges Judit* szervező titkár tájékoztatta a vezetőséget a Társaság taglétszámának alakulásáról. Elhunyt a Társaság több tagja, köztük *Björn Collinder*, *Illyés Gyula*, *Carlo Tagliavini* tiszteleti tagok. Az elmúlt évben a tagok száma alig nőtt, noha 17 új tagot iktatott be a főtitkár. Jelenleg a Társaság taglétszáma 838 fő. Öröndetes viszont, hogy a Társaság munkája és a hungarológia iránt mégis növekszik az érdeklődés, különösen a nyugati országokban. Ezt a tényt az is mutatja, hogy az új tagok 69%-a ezekben az országokban folytatja kutatómunkáját. A vezetőség meghallgatta és elfogadta *Visóczki Márta* beszámolóját a Társaság éves költségvetéséről és pénzügyi gazdálkodásáról. A Számvizsgáló Bizottság elnöke, *Sivirsky Antal* ismertette a bizottság jelentését, és javasolta, hogy a Végrehajtó Bizottság fejezze ki köszönetét *Visóczki Mártának* a gazdasági ügyek nagy hozzáértést bizonyító intézéséért.

*Klaniczay Tibor* főtitkár javasolta, hogy a Végrehajtó Bizottság ismét Budapes-

ten tartsa meg következő ülését, az 1984 augusztusi FILLM kongresszushoz kapcsolódva. *Béledi Miklós* főtitkárhelyettes javaslatára a vezetőség úgy döntött, hogy 1984-es találkozóját tudományos ülésszakkal kapcsolja össze, melynek témája a hungarológia mint diszciplína tárgyának és mibenlétének a megvitatása lesz. Az 1985-ös végrehajtó-bizottsági ülést pedig Sziktivkárban kellene megtartani, a Finnugor Kongresszushoz kapcsolódva. Mivel ez lesz az utolsó vezetőségi ülés a II. Hungarológiai Kongresszus előtt, a vezetőség minden tagjának részt kellene vennie. A Végrehajtó Bizottság megbízta a budapesti titkárságot, vegye fel a kapcsolatot a Finnugor Kongresszus szervező bizottságával, és tegyen meg mindent annak érdekében, hogy a vezetőség tagjai közül minél többen megjelenjenek.

A Végrehajtó Bizottság tanácskozásának befejezése után, este *Szabolcsi Miklós*, a Magyar Tudományos Akadémia Nyelv- és Irodalomtudományok Osztályának elnöke fogadást adott a vezetőség tiszteletére a Thermál Szálló különtermében.

*Ny. J.*